

Allium suaveolens Jacq.

Pregled nahajališč dišečega luka (*Allium suaveolens*) na območju presihajočega Cerkniškega jezera

New localities of *Allium suaveolens* in the area of the intermittent lake Cerkniško jezero in Slovenija – an overview

- 0252/1** (33T VL46) Slovenija: Notranjska, Cerkniško jezero, Dolenja vas (Cerknica), Dolenjska blata, vlažni travniki J od vasi, 550 m n. m. UTM Y-449391; UTM X-5070410. Leg. J. Stergaršek, F. Poljšak, T. Schein & B. Dolinar, det. J. Stergaršek, 31. 8. 2011.
- 0252/1** (33T VL46) Slovenija: Notranjska, Cerkniško jezero, Dolenja vas (Cerknica), Dolenjska blata, mokrotni travniki J od vasi, 550 m n. m. Leg. J. Stergaršek & B. Dolinar, 22. 8. 2017. Herbarijska pola: ZRC-F-11934.
- 0252/1** (33T VL46) Slovenija: Notranjska, Cerkniško jezero, Dolenje Jezero, Jezerska gmajna, vlažni travnik, bazično nizko barje, 550 m n. m. Leg. & det. J. Stergaršek, 20. 8. 2017.
- 0252/1** (33T VL56) Slovenija: Notranjska, Cerkniško jezero, Dolenje Jezero, Rešeto, grmovje ob bazičnem nizkem barju. 549 m n. m. Leg. & det. J. Stergaršek, 1. 9. 2012.
- 0252/1** (33T VL56) Slovenija: Notranjska, Cerkniško jezero, Dolenje Jezero, Retje, vlažni travnik, bazično nizko barje, 549 m n. m. Leg. & det. J. Stergaršek, 2. 9. 2012.
- 0252/1** (33T VL56) Slovenija, Notranjska, Cerkniško polje, Martinjak, Boričke, vlažni travnik, bazično nizko barje. 553 m n. m. Leg. & det. J. Stergaršek, 10. 8. 2017.

Dišeči luk uspeva v srednji Evropi, v njenem zahodnem in južnem delu (STEARNS 1980: 54). Nam najbližja nahajališča so v severni Italiji, ob izlivu reke Soče in Timava v Jadransko morje, in v okolici Doberdoba (POLDINI 2009: 162). Starejši literarni podatki omenjajo pojavljanje vrste tudi v Tržaškem zalivu med Žavljami in Miljami (KRAHULEC 2014: 127).

V Sloveniji vrsta uspeva na vlažnih travnikih v predalpskem območju (Ljubljansko Posavje) (WRABER 2007: 742) in na obmorskih mokriščih v submediteranskem fitogeografskem območju (GLASNOVIČ 2006, SLADEK 2016). V Gradivu za Atlas flore Slovenije so zajeti podatki v okolici Ljubljane (JOGAN & al. 2001). Najstarejši je podatek A. Paulina (LJU10002116) na travniku ob Savi pri Črnučah (9853/3), ki ga povzema Dolšak (DOLŠAK 1929). V Brezovici pri Ljubljani (9952/4) je naveden podatek iz študentskega herbarija, za katerega pa je P. Sladek pri reviziji herbarijskih pol v herbariju LJU ugotovila, da v herbariju LJU ni podprt z herbarijskim materialom, niti ni uspela potrditi tega rastišča v naravi (SLADEK 2016). Septembra 2017 smo pregledali vlažna nahajališča v Črnuški gmajni, na Tomačevskem produ (9953/1) in travnike ob Savi SZ od Črnuškega mosta (9853/3), vendar Paulinovega podatka o pojavljanju dišečega luka nismo uspeli potrditi. Skratka, od navedenih podatkov o pojavljanju dišečega luka v Sloveniji je recenten samo tisti v bližini Ankarana (slika 1).

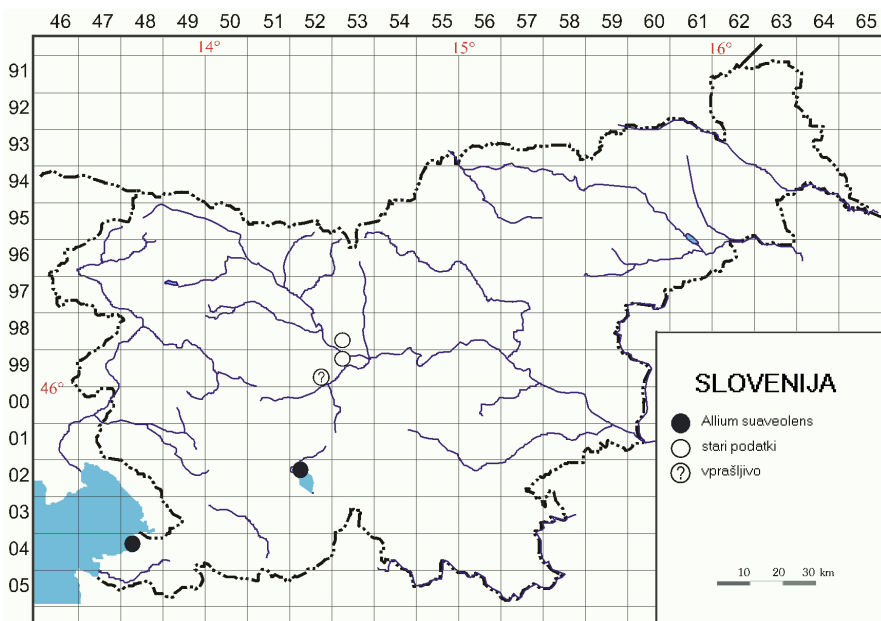
Avgusta 2011 smo na osnovi ustnega sporočila in fotografij F. Poljšaka, ter podatkov o rastlini na spletni strani http://www2.arnes.si/~bzwitt/flora/allium_suaveolens.html (dostop 10. 10. 2017), s sodelavci Notranjskega regijskega parka poiskali in potrdili prvo znano nahajališče dišečega luka na Cerkniškem polju, in sicer na bazičnih nizkih barjih na območju Dolenjskih blat, južno od Dolenje vasi (slika 2).

V naslednjih letih je prvi avtor pri terenskem delu in popisu rastlin na Cerkniškem polju našel še štiri nova nahajališča dišečega luka. Tu velja opomniti, da je iskal le cvetoče rastline

in da vsa omenjena nahajališča ležijo v območju Natura 2000 – Notranjski trikotnik in v Notranjskem regijskem parku. Tri nahajališča niso bila pokošena in so kazala očitne znake zaraščanja z lesnimi vrstami, predvsem z rdečim borom (*Pinus sylvestris*) in navadno krhliko (*Frangula alnus*). Izjema je nahajališče Boričke pod vasjo Martinjak (slika 2), ki je bilo pokošeno enkrat in tako zgodaj v rastni sezoni, da je zgodnja košnja populaciji dišečega luka tam celo koristila.

Po predavanju Petre Sladek »Rod *Allium* v Sloveniji«, junija 2017 v organizaciji Botaničnega društva Slovenije, smo si avgusta 2017 nahajališče Dolenjska blata ponovno ogledali in potrdili prisotnost nekaj deset primerkov dišečega luka (slika 3 in spletna stran <https://www.notranjski-park.si/izobrazevalne-vsebine/rastlinski-svet/lukovke/diseci-luk> (dostop 10. 10. 1017)). Na rastišču dišečega luka na Dolenjskih blatah smo zabeležili tudi druge naravovarstveno pomembne rastline vlažnih travnikov in nizkih barij: *Epipactis palustris*, *Gentiana pneumonanthe*, *Gratiola officinalis*, *Iris pseudacorus*, *Iris sibirica*, *Peucedanum coriaceum* var. *pospichalii*, *Salix rosmarinifolia*, *Schoenus ferrugineus*, *Schoenus nigricans*, *Senecio paludosus*.

V Sloveniji je zelo malo znanih nahajališč dišečega luka, kar kaže, da je vrsta redka. Poleg njene redkosti k ogroženosti prispeva dejstvo, da vrsta uspeva na ogroženih rastiščih (vlažni travniki v nižinah). Zato predlagamo uvrstitev dišečega luka v Rdeči seznam ogroženih rastlinskih vrst kot ranljivo vrsto (V) naše flore.

Slika 1: Znana razširjenost vrste *Allium suaveolens* v Sloveniji

Figure 1: The known distribution of *Allium suaveolens* in Slovenia

Slika 2: Nahajališče vrste *Allium suaveolens* na Cerkljiškem jezeru (pripravil J. Stergaršek)
Figure 2: Localities of *Allium suaveolens* on Cerklješko jezero (prepared by J. Stergaršek)

Slika 3: Dišeči luk (*Allium suaveolens*) na nahajališču Dolenjska blata (Foto B. Dolinar)
Figure 3: *Allium suaveolens* in Dolenjska blata (Photo B. Dolinar)

ZAHVALA

Zahvaljujeva se Florijanu Poljšaku in Valentinu Scheinu za pomoč pri terenskem delu in Branki Trčak za podatke iz podatkovne zbirke Centra za kartografijo favne in flore. Hvala dr. Branku Vrešu, ki nama je omogočil izdelavo karte razširjenosti v podatkovni bazi FloVegSi, in mag. Andreju Seliškarju za koristne napotke pri pisanju notice.

LITERATURA

- DOLŠAK, F., 1929: Paulinova Flora exsiccata Carniolica, Centuria XI–XIV. Glasnik Muzejskega društva za Slovenijo, Prirodoslovni del B, Ljubljana 10(1/4): 42–56.
- GLASNOVIČ, P., 2006: Flora slovenskega dela Miljskega polotoka (kvadranta 0448/1 in 0448/2). Diplomsko delo. Ljubljana, Pedagoška fakulteta. 112 pp.
- JOGAN, N., T. BAČIČ, B. FRAJMAN, I. LESKOVAR, D. NAGLIČ, A. PODOBNIK, B. ROZMAN, S. STRGULC KRAJŠEK & B. TRČAK, 2001: Gradivo za Atlas flore Slovenije. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju.
- KRAHULEC F., 2014: *Allium* L. - Lauch, Zwiebel. In: Rottensteiner, W. K.: Exkursionsflora für Istrien. Naturwissenschaftlicher Verein für Kärnten, Klagenfurt. pp. 121–127.
- POLDINI, L., 2009: Guide alla flora-IV. La diversità vegetale del carso fra Trieste e Gorizia. Trieste, Edizioni Goliardiche: 162.
- SLADEK, P., 2016: Revizija rizomatoznih vrst luka (*Allium*) v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana, Univ. v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Odd. za biologijo. 115 pp.
- STEARNS, W. T. 1980: 38 *Allium* L. – In: Tutin, T., & V. Heywood, 1980: Flora Europaea, volume 5: Alismataceae to Orchidaceae. Cambridge, Cambridge University Press. pp. 49–69.
- WRABER, T., 2007: Alliaceae – lukovke. In: Martinčič, A. (ur.): Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije. pp. 738–74.

JOŠT STERGARŠEK & BRANKO DOLINAR